

Zijn banken in de tweede golf nog de reddingsboei van ondernemers?

Toen de coronacrisis uitbrak, wierpen banken zich snel op als 'onderdeel van de oplossing'. Zij zouden het bedrijfsleven te hulp komen. Nu de tweede golf een feit is, lijken banken het vangnet juist weer weg te trekken.

Maandag rond lunchtijd. De Korte Hoogstraat in Rotterdam, om de hoek van de Koopgoot, is uitgestorven. In straatwaaier Funkie House lopen meer medewerkers dan klanten. Ze hangen de lange winterjassen, geblokte overhemden en wollen truien netjes in de rekken, meer voor de vorm dan uit noodzaak. Eigenaar Wilco van der Werf investeerde de afgelopen twee jaar stevig uit eigen zak in de nieuwe inrichting, een nieuw logo en een opgefriste webshop. 'Als je klanten wilt trekken, moet je blijven investeren', zegt Van der Werf, begin vijftig, krulletjes en baardje, met een licht Rotterdamse tongval. 'Alle lichten stonden in januari op groen.'

Tot corona toesloeg in maart. De omzet kelderde en Van der Werf klopte bij zijn bank aan voor een coronakrediet. Hij had zo'n lening, die tot 90% wordt geborgd door de overheid, nodig om de huur, leveranciers en andere kosten te kunnen betalen.

Vier maanden later had hij een coronakrediet binnen van €52.500 en een uitbreiding van zijn rekening-courant van €100.000 naar €117.500. Toch overheerst bij Van der Werf de teleurstelling. Omdat het maanden duurde voordat het krediet loskwam. Omdat de bank om zoveel gedetailleerde informatie vroeg dat de gemiddelde ondernemer daardoor was afgehaakt. Maar vooral vanwege de aanvullende eisen die de bank stelde.

REDDINGSBOEI

Toen de coronacrisis uitbrak, wierpen banken zich direct op als de reddingsboei van het bedrijfsleven. De topbestuurders van het bankbedrijf stelden trots dat ze deze crisis onderdeel waren van de oplossing. Ze zouden alles op alles zetten om bedrijven door de crisis heen te loodsen.

Een halfjaar later maakt het FD de balans op. Hebben banken deze belofte waargemaakt? En hoe staan de zaken ervoor nu de tweede golf een feit is en de economische vooruitzichten voor sectoren als de horeca, het toerisme en de retail steeds somberder maar vooral steeds minder voorspelbaar zijn?

Stilgezeten hebben de banken niet, zo blijkt uit de cijfers van Nederlandse Ver-

eniging van Banken (NVB). Zo'n 129.000 bedrijven kregen uitstel van betaling, en ruim 6000 bedrijven een coronakrediet met overheidsgarantie, goed voor €1,7 mrd. Ook de reguliere kredietverlening bleef op peil, waar die normaal terugloopt tijdens een crisis. MKB-Nederland prijst dan ook de constructieve houding van de banken tijdens de eerste lockdown.

Voor gezonde ondernemingen was het inderdaad goed mogelijk nieuwe kredieten los te krijgen, beaamt René Bierbooms, financieel adviseur van mkb-bedrijven. Al kostte een aanvraag veel meer tijd en moeite dan voor de crisis. Zo moeten de mogelijke invloeden van corona op de bedrijfsvoering uitvoerig worden toegelicht. 'Een bespreking met de bank voor een aanvraag die voor de crisis hooguit een uurje duurde, neemt nu al gauw drie uur in beslag', zegt Bierbooms.

Uitbreidingen van werkkapitaal liggen al lastiger. 'Zelfs bij goedlopende ondernemingen willen banken weten of alle steun-

maatregelen van de overheid optimaal benut zijn', aldus Bierbooms. 'Voor ondernemers die tekorten moeten financieren, wordt het bij de bank erg moeilijk.'

Sectoren die het hardst zijn getroffen zoals de retail en de horeca, hadden dan ook veel meer moeite om aan leningen te komen. 'De realiteit is dat de meeste kredietaanvragen van retailers worden afgewezen', zegt een bedrijfsadviseur van branchevereniging Inretail. 'Banken zijn gewoon heel risicomijdend.'

In sommige gevallen werden kledingzaken na de afwijzing van de kredietaanvraag direct doorgeplaatst naar bijzonder beheer, zag Inretail. 'Daar zijn de kosten hoger en is een ondernemer dus niet mee geholpen', aldus de bedrijfsadviseur.

Die problemen spelen zeker niet alleen in de retail, ziet Anne-Marie van der Lee, die bedrijven uit veel sectoren bijstaat namens het Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf. Zo worden de meeste kredietaanvragen van kleinere bedrijven volgens haar

afgewezen. Ook van ondernemers met voldoende toekomstperspectief na corona, zoals een keten met gezonde broodjes en sappen. 'Die draaiden voor corona tonnen winst, de rijen stonden voor de deur, maar ze werden toch niet geholpen.'

Van der Lee maakte een financiële prognose voor de broodjeszaak waarin de coronadap nog een jaar duurde. Het bedrijf zou eerste een kleine min draaien, om al snel weer in de zwarte cijfers te belanden. 'De bank zegt dan niet te weten wat zo'n prognose waard is in deze onzekere tijd.'

Vooral nu de tweede golf, verplichte horecasluitingen en lege winkelstraten erin beginnen te hakken, hebben bedrijven de

steun hard nodig maar lijken banken het vangnet weg te trekken. Branchevereniging Koninklijke Horeca Nederland zag juist de juist afgelopen periode relatief veel afwijzingen van krediet of het weigeren van het verlengen van aflospauzes.

AANVULLENDE EISEN

Een andere terugkerende klacht is dat banken zoveel aanvullende eisen stellen dat een aanvraag nauwelijks zin meer heeft. Dat ervoer ook de Rotterdamse retailer Van der Werf. Om in aanmerking te komen voor het coronakrediet moest het bedrag waarvoor hij garant staat omhoog van €50.000 naar €60.000. Daarbovenop moest Van der Werf €30.000 bijstorten. Een buitensporige eis voor een krediet dat grotendeels door de overheid wordt geborgd, vindt de ondernemer. 'Dat geld moest uit mijn bescheiden pensioenpotje komen.'

Ook is hij verbolgen over de kosten: €500 afsluitprovisie voor het corona-

krediet, €1050 borgstellingsprovisie en nog eens €1000 voor uitbreiding van de rekening-courant.

Die €1000 halveerde na tussenkomst van branchevereniging Inretail. Verder was de bank onwrikbaar. 'Ik kreeg te horen dat ik nog geluk had. Ze zagen dat ik ook wat overwaarde had op mijn woning. Dat hadden ze ook kunnen pakken.'

Van der Werf had het gevoel met zijn rug tegen de muur te staan. 'In die periode zat de stress zo hoog. Ik heb twintig man personeel, de wintercollectie was besteld. En de banken maar in de krant verkondigen dat ze zo hard bezig zijn iedereen door de crisis heen te helpen. Een grote wassen neus. Het risico dat voor de bank overblijft, is nihil. Ik was zo boos.'

Volgens de NVB is het logisch dat om een eigen inbreng wordt gevraagd als dat mogelijk is. 'Deze crisis kenmerkt zich door onzekerheid', zegt een woordvoerder van de belangenclub. 'Of een bedrijf de situatie kan overbruggen, hangt ook af van

het vertrouwen dat een ondernemer zelf heeft in een succesvolle afloop.'

Een peiling van de Europese Centrale Bank bevestigt dat banken hun kredietvoorwaarden aanscherpen en onderpanden verhogen omdat ze bezorgd zijn over het economisch herstel, de kwetsbaarheid van bepaalde sectoren en de onzekerheid over de voortzetting van de overheidssteun. De winsten zijn het afgelopen jaar in rap tempo geslonken.

Collectieve maatregelen zoals de betaalpauses lopen ten einde en banken kijken per geval wat nodig is. Ze benadrukken alleen krediet te verstrekken als er voldoende perspectief is dat de lening wordt terugbetaald. 'Het is pijnlijk voor ondernemers in bepaalde sectoren dat deze toets in toenemende mate negatief uitvalt naarmate de crisis zich verdiept,' stelt de woordvoerder van de NVB. 'Maar het is ook in het belang van de klant dat onbetaalbare schulden zich niet opstapelen. We kunnen niet iedereen redden.'

Kledingwinkel Funkie House in Rotterdam zag de omzet kelderen door corona. Eigenaar Wilco van der Werf (foto rechtsonder) kreeg een coronakrediet van de bank, maar de voorwaarden en eisen waren zwaar.

FOTO'S: ROGER CREMERS VOOR HET FD

In het kort

- Banken hielden bij uitbreken coronacrisis kredieten op peil en verleenden ondernemers steun.
- Wel kostte een aanvraag meer tijd en moeite dan vóór corona.
- Ook verschildt de houding van banken per sector: horeca en detailhandel kregen minder makkelijk leningen.
- In de tweede golf lijken banken nog kritischer en wijzen ze meer aanvragen af.

Eva Rooijers is redacteur financiële sector van Het Financieele Dagblad